

SOME RIGHTS RESERVED

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

ILLUSTRATION: EVELINA JONSSON

SPELET OM Latinamerikas tillgångar

ILLUSTRATION: EVELINA JONSSON

Klassklyftorna i Latinamerika är störst i världen. Fortfarande lever drygt en tredjedel av latinamerikanerna i fattigdom. Samtidigt är det en kontinent rik på naturtillgångar och bördig jord. Bönderna som odlar maten är ironiskt nog de som hungrar mest.

Hur är det möjligt att en kontinent kan vara så rik men samtidigt så fattig?

Latinamerikas historia spelar stor roll. Ända sedan Christoffer Columbus steg i land 1492 har kontinenten använts som spelplan på de rika ländernas spelbräde.

I spåren av Columbus började ett 500 år långt utnyttjande som ännu inte har tagit slut. Ursprungsfolkens motstånd slogs brutalt ned. Många tvångskommenderades som arbetskraft till gruvorna eller till de nybyggda storgodsen, haciendorna. Guldet och silvret som bröts skeppades tillsammans med sockret från plantagerna över haven till Europa. Rikedomarna stimulerade Europas ekonomiska utveckling och bekostade stora delar av den industriella revolutionen.

Men kostnaden blev stor för Latinamerika. På lite mer än hundra år fraktades 185 000 kilo guld och 16 miljoner kilo silver från Latinamerika till europeiska hamnar. Det ensidiga jordbruket utarmade jorden och ödelade skogarna. Samtidigt skördades miljontals människoliv i tvångsarbete, sjukdomar och svält. Många mördades systematiskt och flera folkslag har utrotats helt. Kontinentens rikedomar hade blivit dess fattigdom.

Utnyttjandet av Latinamerika slutar inte här. I början av 1800-talet blev de latinamerikanska länderna

fria från Spanien och Portugal. Men nu inleddes en ny epok av vårdslösa drag med nya spelare, som till exempel England. Den engelska textilindustrin var under tiden den mest utvecklade i världen och konkurrerade snabbt ut latinamerikanska väverier. I stället inrättade man egna fabriker på kontinenten där tygerna skeppades tillbaka till Europa och vinsten hamnade i engelsmännens fickor.

Tio år in på ett nytt sekel är Latinamerika fortfarande inte fritt från förtryck.

På 1900-talet fick USA upp ögonen för grannen i syd. I början av seklet startade företaget United Fruits bananodlingar i flera centralamerikanska länder.

Men företaget odlade inte bara bananer. De har också visat sig vara inblandade i militära ingripanden i flera latinamerikanska länder. Ett exempel är en strejk på ett bananplantage i Colombia 1928 då arbetarna besköts med automatvapen.

Under den senare halvan av 1900-talet fortsatte USA att blanda sig i vad som hände i Latinamerika. 1954 var landet med om att störta den demokratiskt valda regeringen i Guatemala, vars sociala reformer sågs som en grogrund för kommunism och ett hot mot företag som till exempel United Fruits. Med statskuppen inleddes en period av diktaturer och inbördeskrig som varade till 1990-talet och krävde 200 000 guatemalaners liv. Guatemala blev startskottet på USA:s stöd till en rad diktaturer i Latinamerika. På så sätt har USA kunnat fortsätta styra över de latinamerikanska ländernas politik.

Sedan slutet av 1970-talet har världsekonomin styrts av en nyliberal dröm om att marknadskrafterna i sig ska leda till utveckling. Fri konkurrens och minimalt statligt ägande har varit receptet för att lyfta världen ur fattigdomen. Men i stället har klyftorna mellan rika och fattiga bara blivit större. Tio år in på ett nytt sekel är Latinamerika fortfarande inte fritt från förtryck. 2000-talets kolonialherrar är en internationell handelspolitik som gör att Latinamerika kan fortsätta utnyttjas på arbetskraft och tömmas på naturtillgångar.

Elisabet Carlsson & Sara Poppler Carredano